

Viden i spil – Afrapportering

Indledning

Parterne ønsker at styrke samarbejdet om, at forskningen kommer tættere på praksis, og at formidlingen af forskning tager højde for, hvad praktikere efterspørger med henblik på at udvikle den pædagogiske praksis. Projektet sigter mod at skabe et fælles vidensgrundlag for organisationerne om, hvordan man kan skabe sammenhæng mellem forskning og praksis, så undervisningen bygger på et balanceret forhold mellem forskningsviden og erfaringsviden. Øget inddragelse af viden fra relevant forskning kan bidrage til at kvalificere de valg, lærere og ledere træffer, og ad den vej styrke undervisningen og dermed øge elevernes faglige udbytte og understøtte deres alsidige udvikling.

Projektet ønsker i den forbindelse at undersøge flg. spørgsmål:

- Hvordan kan vi styrke samarbejdet om forskning med henblik på at udvikle undervisningen, så eleverne får det ønskede faglige udbytte?
- Hvordan gør vi det værdifuldt at lave forskningsformidling rettet mod praksis?
- Hvordan skubber vi på en udvikling mod at mere forskning tager udgangspunkt i praktikernes oplevede problemstillinger?

For at blive klogere på ovenstående spørgsmål har parterne sammen undersøgt følgende tre cases.

- Fremfærdsprojekt: Udsyn i udskolingen.
- Professionskapacitet (It-didaktisk kompetenceudvikling og kapacitetsopbygning).
- Universitetsskoler.

Projekterne er undersøgt gennem interviews med henholdsvis projektledere fra vidensmiljøer og deltagere fra praksis (lærer, ledere og forvaltning). Fokus for projekterne har været hvilke greb, der kan bruges til at skabe sammenhæng mellem forskning og praksis, fx forskningstilgang, herunder inddragelse af praksis i identificering af forskningsbehov, samt inddragelse af praksis i forskningen, og hvordan formidles forskning og hvilke metoder, formål og erfaringer opnås?

Ud fra de respektive projekter vurderes det, at følgende seks greb har betydning for en vellykket sammenhæng mellem viden og praksis, og hvordan viden bedst forankres i praksis.

1. **Ledelsesprioritering.** Det er afgørende for et projekts succes, at ledelse på alle niveauer prioriterer projektet.
2. **Inddragelse af alle relevante aktører.** Det er vigtigt at gøre sig overvejelser om, hvordan deltagerne får mulighed for at samarbejde om projektet. Her peger de undersøgte projekter på, at helt enkle metoder som at samle alle (praktikere, forskere, ledere osv.) i samme rum ser ud til at være virkningsfulde.
3. **Interaktion frem for iagttagelse.** For at forskning reelt skal få en betydning for praksis, er det afgørende, at forskerne interagerer med praksis frem for at beskue praksis. I de tre projekter har forskerne/repræsentanterne fra vidensmiljøerne præsenteret de deltagende praktikere for relevant forskning, som de kan bruge i deres refleksioner over en konkret problemstilling i deres hverdag.

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 7

4. **Viden opstår i samarbejde.** Der er ikke nogen, der har patent på den "rigtige" viden. Forskningsviden og praksisviden komplimenterer hinanden.
5. **Forskellige systemer (skoler og vidensmiljøer) har forskellige logikker og systemkrav** Det er afgørende for et givtigt samarbejde, at deltagerne anerkender, at de forskellige systemer har forskellige krav, de skal leve op til – lovgivning, publiceringskrav, honoreringssystemer mv.
6. **Formalisering af samarbejdet.** Der ses et potentiale i forskellige formaliserede samarbejder mellem kommuner og vidensmiljøer af flere årsager. Fx kan peges på en klar rollefordeling og et tydeligt ledelsesfokus.

De seks greb bygger alene på de tre udvalgte cases og har derfor i sig selv en begrænset udsigelseskraft. Det kan derfor overvejes, om organisationerne skal igangsætte yderligere tiltag for at kvalificere og efterprøve dem. Fx kan der være behov for at sætte mere fokus på, hvordan parterne skubber på en udvikling mod, at mere forskning tager udgangspunkt i praktikernes oplevede problemstillinger. Det kan yderligere tiltag adressere. Mere om det følger til sidst i afrapporteringen.

I det følgende vil der være en beskrivelse af de tre projekter samt en udfoldelse af konklusionerne og det videre arbejde:

Præsentation af de tre cases

Universitetsskoler

<https://universitetsskolen.dk/>

Universitetsskolen er et projekt forankret på UC Syd, i første runde fra august 2017 til august 2020 i samarbejde med 3 skoler i henholdsvis Esbjerg, Kolding og Aabenraa Kommune. Her har projektet været delvist finansieret af kommunerne, delvis af skolerne, hvor kompetencemidlerne har været brugt. I anden runde, der kører fra august 2020, deltager alle skoler i Aabenraa kommune. Denne runde er igen finansieret af skoler og kommune, samt med 9,4 mio. fra A.P. Møllerfonden. Runde 2 skal køre de næste 4 år.

Formålet med universitetsskoler er:

- At udvikle læreruddannelsen gennem bedre adgang til forskning og mere praksis.
- Bedre didaktisk forskning med direkte adgang til undervisningen i klasselokalet og hermed mulighed for empiri.
- Bedre fælles arbejde blandt lærerne på skolerne gennem en undersøgende tilgang til egen undervisning.
- At styrke eleverne i en mere undersøgende tilgang til problemstillinger.

Målet er, at læreruddannelsen tydeligere skal reflektere skolens daglige praksis og fokusere på et bedre samspil mellem teori og praksis ved at skabe et fælles afsæt mellem alle de parter, der er centrale i udviklingen af folkeskolen:

- Kommunerne, som styrer folkeskolen overordnet
- Skolerne, der varetager den daglige undervisning
- UC SYD's læreruddannelse med den teoretiske formidling
- UC SYD's afdeling Forskning, der forsker i, hvad der er god undervisning

I Universitetsskolen møder de lærerstuderende folkeskolelærere, læreruddannere og forskere i et organiseret forløb. Formatet giver de lærerstuderende et

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 7

studieforsløb, der rummer mere forskning og mere praksis. Samtidig får forskerne, og læreruddannerne en tættere relation til lærerne og undervisningen i folkeskolen. Det er studerende først og fremmest fra læreruddannelsens 3. og 4. studieår, der kommer ud på skolerne. Den enkelte studerende kommer på skolen løbende i projektperioderne og er knyttet til Universitetsskolen i to sammenhængende studieår. De studerende får mulighed for at deltage i et talentforsløb, der på eksamensbeviset giver mulighed for en udmærkelse for særlig høj faglighed.

Det er lærerne på de enkelte skoler, der, i samarbejde med ledelsen, har udvalgt de overordnede emner, der skal uddybes i projektet.

Professionskapacitet

Projektet blev igangsat i foråret 2017 af Børne- og Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Finansministeriet og KL og har haft til formål at udvikle og løfte folkeskolernes og professionshøjskolernes digitale kompetencer. Projektet blev afsluttet med en evaluering i efteråret 2019 (<https://www.eva.dk/voksen-efteruddannelse/professionskapacitet>).

Formålet med projektet har været at skabe et forstærket grundlag for, at alle professionshøjskoler kan tilbyde kvalificeret it-didaktisk kompetenceudvikling, samt at kommunernes kompetencebehov understøttes.

Altså blev der arbejdet mod et dobbelt simultant formål:

- At styrke professionshøjskolernes udbud af it-didaktisk kompetenceudvikling
- At udvikle, tilrettelægge og afprøve praksisnære it-kompetenceudviklingsmodeller

I projektet deltog alle professionshøjskoler samt 19 kommuner med 26 kommunale delprojekter. Projekterne dækker en bred vifte af indholdsområder, fx digitale læringsplatforme og lærermidler i den faglige undervisning, digital dannelse og digital innovation med nye teknologier som 3d print og programmering. Projektet har deltagelse fra alle syv professionshøjskoler med lærer- og pædagoguddannelser. Der er deltagelse fra såvel grunduddannelser, efter-/videreuddannelse, som fra Centre for Undervisningsmidler på alle professionshøjskoler.

Baggrunden for projektet er en rapport om status på it-kompetenceløft på skoleområdet, der pegede på, at der er brug for mere skræddersyede, praksisnære forløb for det pædagogiske personale, og at skoleledere i langt højere grad bør inkluderes i it-kompetenceløft. På den baggrund fik kommuner og skoler lov til sammen med professionshøjskoler at søge om at deltage med kompetenceudviklingsforløb med henblik på et kompetenceløft ift. brugen af it og teknologi i undervisningen. Indenfor det overordnede tema var det kommuner og skoler, der definerede deres konkrete behov for kompetenceudvikling.

Gladsaxe Kommune er en af de kommuner, som fortsat samarbejder med Københavns Professionshøjskole (KP) om it-didaktisk kapacitetsopbygning og kompetenceudvikling. Her har man indgået en strategisk partnerskabsaftale med KP om løbende kompetenceudvikling på både medarbejder- og lederniveau. Partnerskabsaftalen skal ses i sammenhæng med kommunen strategisk satsning "Fremtidens skole".

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 7

Udsyn i udskolingen

<https://vpt.dk/udsyn-i-udskolingen>

Udsyn i udskolingen er et forsøgs- og udviklingsprojekt i folkeskolens overbygning, 7. til 9. klasse, der igangsat i 2014 og afsluttet i 2016, hvor der bl.a. blev udgivet en bog om projektet. Projektet blev finansieret af Fremfærd og koordineret af KL og Danmarks Lærerforening.

Formålet var at give forældre og elever større viden om de mange uddannelsesmuligheder, der findes, og konkret indsigt i, hvad man laver på en erhvervsskole og i forskellige virksomheder, så de unge ikke automatisk vælger gymnasiet. Projektet bestod af 13 delprojekter landet over.

Udviklingsarbejdet foregår i forskningscirkler. Forskningscirkler er en metode, hvor deltagerne (i dette tilfælde lærere og vejledere) deler deres overvejelser og kvalificerer hinandens praksis. Forskningscirklen ledes af en forsker, som har ansvar for at bidrage med relevant viden fra forskning. Ideelt er der tale om et ligeværdigt samarbejde mellem forsker og professionsudøvere, selvom forskeren har en ledende rolle og ansvar for at drive processen frem. De to parter forpligter sig til at producere viden med henblik på udvikling og forandring. Udover at styrke kompetenceudvikling og forandringsprocessen er det væsentligt, at cirkelns arbejde får betydning ud over den kreds, der konkret deltager i forskningscirklen. Dette perspektiv stiller særlige krav til formidlingsdelen

I Horsens Kommune arbejder man fortsat med karrierelæring, som er en teori, der udspringer af Udsyn i udskolingen. Dette arbejde har spredt sig fra de seks skoler, der var med i det konkrete projekt til at være en gennemgående tænkning hele kommunen i forhold til unges uddannelsesvalg i hele kommunen.

Erfaringer på tværs af cases

1. Ledelsesprioritering

I samtlige tre cases kan vi se, at skoleledelsens prioritering er afgørende for forankringen af viden fra projekterne og dermed også for, at der bliver skabt en vellykket sammenhæng mellem forskning og praksis. Det sikrer en kontinuitet i arbejdet både i forhold til det konkrete tema, fx it eller karrierelæring, men også i forhold til måden at arbejde på.

For at skoleledelserne kan lykkes med denne opgave, er det afgørende, at projekterne ligeledes prioriteres og bakkes op fra forvaltningens side. Det tyder på, at det er afgørende med en prioritering igennem hele styrings- og ledelseskæden.

På tværs af de tre cases kan vi se, at netop skoleledelse står centralt. Fx skal man i projektet Universitetsskolen til at udbrede arbejdet til hele Aabenraa Kommune (tidligere har kun én skole været med). I den forbindelse starter man med at køre introduktionskurser/kompetenceudvikling for samtlige af kommunens skoleledere. I Gladsaxe Kommune har man også kompetenceudviklingsforløb på Københavns Professionshøjskole for skolernes ledere, og i Horsens Kommune har man oprettet et netværk for kommunernes skoleledere i forbindelse med at udsyn i udskolingen og karrierelæring skulle spredes fra tre skoler til alle skoler.

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 7

De ovenstående eksempler bærer også præg af, at forvaltningen har været med til at skabe en ramme for skoleledelsens mulighed for at prioritere og forankre arbejdet. Der bliver også i de tre cases peget på, at kommunalpolitisk opbakning og kontinuitet har været central i udbredelsen og forankringen.

2. Inddragelse af alle relevante aktører

På tværs af de tre cases kan vi se, at det har en positiv effekt at få samlet de forskellige aktører i samme rum. Det giver mulighed for at få indblik i hinandens perspektiv og blive klare på det fælles formål, men også at man har forskellige udgangspunkter for at indgå i projektet. Derfor hænger dette tæt sammen med punkt 3, 4 og 5.

I Universitetsskoleprojektet er det helt centralt at lærere, lærerstuderende, læreruddanner og forskere er samlet om en fælles opgave. Herudover er ledelse og kommunal forvaltning også inddraget i processerne. I projektet Udsyn i udskolingen har man igennem forskningscirkler samlet lærere fra forskellige skoler og forskere til at drøfter, hvordan man udvikler den pædagogiske praksis. Ledere har som udgangspunkt ikke været med her, men har været forsøgt inddraget på anden vis.

3. Interaktion frem for iagttagelse

I forlængelse af punkt 2 går det igen, at når forskerne indgår i dialogen og den konkrete udvikling af pædagogisk praksis, så skal de interagere med praksis frem for blot at beskue. De skal altså gå ind i maskinrummet for også at udvikle egne forståelser, og ikke blot stå ude fra med et teoretisk blik på praksis. Praksisperspektivet er lige så værdifuldt som forskerperspektivet.

For at gøre det har man fx i professionskapacitetsprojektet sikret, at en del af kompetenceudviklingen foregår på skolerne, ligesom det er skolerne der har defineret præcis, hvilke behov de har. I Universitetsskoleprojektet har hele kernen været, at projektet tager sin form i praksis, og at praksis er med til sammen med forskerne at definere genstandsfeltet for udviklingen.

4. Viden opstår i samarbejde

I forlængelse af punkt 2 og 3 er det vigtigt, at der ikke er nogle af aktørerne, der går ind i arbejdet med det udgangspunkt, at de har patent på den rigtige viden. Det gælder både for praksis og fra forskere/uddanner.

Der peges på tværs af projekterne på, at det er vigtigt, at aktørerne har en åbenhed overfor og erkendelse af hinandens respektive ekspertise, hvis man skal kunne berige hinanden. De forskellige parter kommer ind med hver sin funktion og viden. Hvis man anerkender det og er åbne over for andre perspektiver, kan man sammen udvikle nye erkendelser.

5. Forskellige systemer (skoler og vidensmiljøer) har forskellige logikker og systemkrav

I flere af casene bliver der også peget på, at det er vigtigt, at de forskellige systemer har forskellige krav de skal leve op til. Det er en forudsætning for at kunne gå konstruktivt ind i fælles drøftelser om skoleudvikling.

Det handler fx om, at forskerne skal leve op til nogle krav om forskningsformidling inkl. publicering i tidsskrifter, mens lærerne skal leve op til nogle krav om, at eleverne skal have et fagligt udbytte ud af undervisningen. Begge dele er naturligvis

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 7

helt legitimt, men der bliver i nogle af casene peget på, at det er vigtigt at have forståelse for hinandens respektive systemiske krav, når man skal samarbejde om udviklingen af den pædagogiske praksis og viden herom.

6. Formalisering af samarbejdet

Der er ikke ud fra de tre cases et entydigt billede af at formaliserede samarbejder skaber en stærkere kobling mellem viden og praksis. Der er dog noget, der tyder på, at der er et potentiale i af have mere formaliserede samarbejder fx partnerskabsaftaler om det område man ønsker at udvikle. I flere af casene tyder det på, at det kan styrke rammerne for skoleledelsernes mulighed for at prioritere projekterne jf. punkt 1. Ligeledes tyder det på, at det kan det bidrage til et mere systematisk fokus på sammenhængen mellem forskning og praksis for professionshøjskolerne.

I Gladsaxe har man i forbindelse med Professionskapacitetsprojektet etableret et partnerskab med KP, som bl.a. indeholder kompetenceudvikling af ledere og pædagogisk personale fra Gladsaxes folkeskoler. Partnerskabet indeholder også en aftale om praktik i Gladsaxe for de lærerstuderende på KP, der går på en linje med særlig fokus på teknologi og 21. århundredes kompetencer tilsvarende Gladsaxe Kommunes strategiske satsning på Fremtidens skole. I Aabenraa Kommune er man også i gang med at styrke det formaliserede samarbejde ifm. udbredelsen fra en skole til alle skoler. Det er endnu for tidligt at kunne trække erfaringer herfra, men det er en del af formålet, at det skal styrke både prioriteringen og kontinuiteten i skolernes arbejde, og tilbageløbet af viden til UC Syd.

Det videre arbejde

Såfremt organisationerne fortsat ønsker at samarbejde om at styrke sammenhængen mellem forskning og praksis kan det videre arbejde opdeles i tre sammenhængende spor:

- Spor 1: Få kvalificeret de erfaringer parterne har fundet fra de seks cases gennem dialog med relevante personer fra vidensmiljøerne
- Spor 2: Få et styrket vidensgrundlag gennem yderligere afprøvning og dialog med vidensmiljøerne om erfaringerne
- Spor 3: Formidling og spredning af viden fra projektet

I de tre spor vil der være et særligt fokus på, hvordan parterne kan få mere viden om samt skubbe på en udvikling mod, at mere forskning tager udgangspunkt i praktikernes oplevede problemstillinger.

Spor 1

I første omgang at få kvalificeret viden fra de tre projekter ved at samle vidensmiljøernes projektansvarlige fra de tre projekter til en drøftelse af de erfaringer, parterne har trukket ud på tværs af de tre cases.

Herudover kan det også være relevant at drøfte resultaterne med andre eksperter. Det kan fx være Louise Sandra Nørgaard Amstrup, som sidste år fik bevilget midler fra Ph.d.-rådet for Uddannelsesforskning til en Ph.d. om hvilken viden der former læreres undervisningspraksis.

Spor 1 vil relativt nemt kunne igangsættes.

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 7

Spør 2

I spør 2 ønsker parterne at få styrket vidensgrundlaget ved at gå i dialog med vidensmiljøerne om, hvordan man kan arbejde videre med/afprøve de erfaringer, der er fundet i projektet. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at der allerede er en række initiativer og fora, hvor der sættes fokus på en styrket sammenhæng mellem viden og praksis. Det vil derfor være relevant se på om det videre arbejde kan kobles til allerede igangsatte initiativer. Det kan fx være

- KL's samarbejde med Danske Professionshøjskoler om bedre læreruddannelse med en stærkere kobling mellem teori og praksis. Her indgår bl.a. Universitetsskoleprojektet, men også andre eksempler på samarbejde mellem læreruddannelsen og praksis. Næste skridt for KL og Danske Professionshøjskoler er at indsamle erfaringer fra tre igangsatte projekter og se på skaleringsmodeller for partnerskabsskoler.
- Gå i dialog med Børne- og Undervisningsministeriet, som har forskellige initiativer i gang med henblik på at styrke formidlingen og anvendelsen af viden og forskning, så det bliver nemmere at omsætte til egen praksis, fx som led i Viden Om-pakkerne.
- Gå i dialog med Ph.d.-rådet om, hvordan der kommer mere praksisrelevant forskning

Herudover har parterne løbende dialog med professionshøjskoler og andre relevante vidensmiljøer, hvor de fælles indsigter kan bringes op.

Resultaterne fra afdækningen peger på, at skoleledelse og forvaltning har en stor betydning. Samtidig vil budskaberne stå stærkere, hvis flere parter står sammen i dialogen med ministerier og vidensmiljøer. Derfor er det hensigten at Børne- og Kulturchefforeningen og Skolelederforeningen involveres i det videre arbejde

Spør 3

Det vil på længere sigt være relevant at se på, hvordan viden kan spredes og formidles. Der vil dog i initiativerne i spør 2 være indbygget en vis grad af vidensspredning i form af dialogen med fx professionshøjskoler og ministerier. Eventuel yderligere vidensspredning vil afhænge af, hvordan spør 2 udmøntes.

Dato: 16. marts 2020

Sags ID: SAG-2019-01884
Dok. ID: 2899520

E-mail: BEVO@kl.dk
Direkte: 3370 3039

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 7